

NYITRAMEGYEI SZEMLE

POLITIKAI, TÁRSADALMI, SZÉPIRODALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Megjelen vasárnaponként.

Előfizetési árak: Egész évre 10 kor., fél évre 5 kor., negyed évre 2 kor. 50 fil. — Községeknél, körjegyzőknél, tanítóknál 8 kor.
Egyes szám ára 20 fillér.

Felelős szerkesztő és laptulajdonos:

Dr. Tóth János.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Papnevelde-utca 9. sz.

Hirdetések árai: Egy háromhasábos petitsor ára 16 fillér. Többszöri közlésnél árkedvezmény.

Hivatalos hirdetések 100 szóig 4 kor., minden további szó 4 fil.

Katholikusok egyesülése.

Hónapok óta vitatják egyes katolikus faktorok, hogy a magyar politikai közélet azon szereplőinek, a kik a politikában a keresztény elvek érvényesülését kívánják és ezen elvek elsőrendű hordozójának a katolikus egyháznak törvényes jogait a parlamentben oltalmazni hajlandók, egyesülniök kell, mert csak így érthetik meg egymást, csak így fejthetnek ki olyan tevékenységet, mely az összetartásból erőt merítve, javára válhatik az egyháznak.

Ezen óhajtott egyesülés érdekében törekvések nyilvánulnak, melyekről héberkorba a sajtó is hírt ad. Ezeknek a törekvéseknek a megítélése a katolikus körök részéről annyira különböző, hogy szinte nehéz már tisztán látni ebben a dologban. Vannak, a kik ezzel a mozgalommal rokonszenveznek, vannak, a kik mereven pálcát törnek felette.

Nézetünk szerint ebben az egyesülési mozgalomban két árnyalatot kell megkülönböztetnünk és a szerint kell róla az ítéletünket is megalkotnunk.

Olvastunk cikkeket, fejtegetéseket, hallottunk beszédeket, melyek oda lyukadtak ki, hogy a katolikusok politikai egyesülésének nagy akadálya a néppárt, mely mindazokat, a kik nem fogadják el a ki-

egyezesi alapot, kizárja kebeléből, s ezzel a közjogi ellenzék hiveire nézve az annyira kívánatos katolikus együttműködést lehetlenné teszi. Fel kell ennél fogva osztalni a néppárti szervezetet és új szervezetet kell alkotni, melynek keretei között minden katolikus, valljon bárminő közjogi elveket, helyet foglalhat és érvényesülhet.

A mennyiben az egyesülési mozgalom sürgetői ilyen célatok által vezették magukat, annyiban a törekvéseik a kath. ügyre nézve az ország jelenlegi viszonyai között ártalmasak, s ennél fogva azokat minden őszinte katolikus politikusnak vissza kell utasítania.

A néppárt a keresztény politikának és az egyháznak ezidőszáig egyedüli erőssége, egyetlen védőbástyája a parlamentben. Ezt a védőbástyát lerontani egy egészen bizonytalan alakulás kedvéért, az erőd katonáit szétszórni olyan pontokra, a melyekre az eddigi vezérletnek a befolyása ki nem terjed és a melyeken a harcosok még ki nem próbálták az erejüket, annyit jelentene, mint kockára tenni a védelmezett ügyet. Nagy nehezen, sok küzdelem és áldozat árán építettük fel a védőbástyát és most hordjuk le, és fogjunk hozzá egy újabb alkotás építéséhez, melynek hasznavehetősége és célszerűségéről nincs tapasztal-

talatunk, melyről még azt sem tudjuk, vajjon a megépítésénél fog-e elegendő munkás kéz rendelkezésünkre állani.

Ez talán mégis csak olyan sötétbe ugrás lenne, mely a mellett, hogy megingatná a bizalmat a keresztény politikai akció sikere iránt, még a könnyelműség bélyegét is magán viselné.

De különben is tiszta lehetlenség rejlik abban a kívánságban, hogy a néppárt oszlassa fel szervezetét, bontsa meg keretét és adjon helyet egy újabb, pártkeretet nem tűrő, közjogi különbségeket nem ismerő szervezkedésnek. Minden párt saját benső meggyőződése szerint dolgozza ki programját, s ezen program szerint alkotja meg a szervezetét. A míg elegendő számmal vannak, a kik az egyszer elfogadott programhoz ragaszkodnak, addig a párt nem szünhetik meg, ha akár összes parlamenti tagjai kívánják is a megszűnését.

Ennél fogva, a kik egy ilyen pártnak azt mondják: »Mi ugyanarra a célra akarunk dolgozni, melyet te tüztél magad elé, de akadályt képez a te programod, hártsd el ezt az akadályt, mondj le programodról, és akkor együtt dolgozhatunk«, azok nem kevesebbet kívánnak a párttól, mint meggyőződésének a feláldozását. Ámde becsületes emberek semmi áron

A „NYITRAMEGYEI SZEMLE” TÁRCÁJA.

Eisenerz.

(Vége.)

Ezekről és a nap vidám részleteiről folyt a tere-fere, de végtére is győzött a test s átvette nem a tücsök, hanem az álom — csendes birodalmát.

Reggelre kelve, elsőben is az Isten házáat mentünk felkeresni. a mi dacára zeg-zugos szűk átcáknak hamarosan sikerült, mert hiszen magaslaton épült, az Erzbergnek egy kiszögellőjén, az ugynevezett „Vogelbühel“-en. Már a feljáró mutatta, hogy régi műemlékkel leszen találkozónk. Nem is csalódtunk. A hagyomány szerint pogány templom állt e helyütt valamikor; az ennek helyén épült keresztény templomról 1190-ben történik jelentés. Messziről nézve olybá tűnik, akár egy kisebb vár; az udvar minden szögletében van valami bástya féle. A községhelől oldalról meredek lépcsőn jutottunk két kerek torony közé, ezek is, meg az oldalfalak is mutatják, hogy itt nem mindig zengtek szent zsolozsmát, akárhányszor ágyu- és puskaropogást közvetített a sok lörés, a melyek az erős körfalban láthatók.

Még az ugynevezett futó árok sem hiányzik. Mindezen erődítményeket a török veszedelem, későbbben megintén a vallásháborúk tették szűkségessékké.

Reggeli után nekiindultunk az Erzbergnek, mert azt mondták, hogy a „Barbarahaus“ verendájáról hallhatjuk és láthatjuk a robbantásokat. Kérdeztünk egy idősebb emberkét: melyik ut vezet oda? A legnagyobb készséggel iparkodott utba igazítani. — „Geng'ns ubi dies'n Boch und den Kirchhuf umi, und donn schnurgrad uff!“ Az utbaigazítást megköszönve, mégis csak tanácsosabbnak véltük az előttünk haladó péklegényt is megkérdezni. Ő is a „Barbarahaus“ felé tartott. Szívünk megkönnyebbült erre, azaz csak ezután fokozódott a tevékenysége, mert bizony annak az emberkének igaza volt, sokszor kellett „schnurgrad uff“ mozgatnunk a lábunkat. De Erzberg uram megérdemelte a fáradságot.

Eredeti egy hegy; hogy is képződhetett olyan formára, hogy a testét szakadatlanul boncoló több ezernyi munkás, még ezer esztendeig élélhetne belőle? A szakemberek legalább így mondják. És csak télen kotorásznak benne, nyáron koppasztják. Kupfejét büszkén emeli a magasba, a többi hegységgel csupán a déli oldalán tart fenn összeköttetést, máskülönbén teljesen

izolálva néz le arra a körülbelül 30 hosszú utvonatra, melyet egész teste körül lépcsőzetesen vajtak és elbirja azt a sok vasuti vonatot, amely ezen etázsereken végig száguld, hogy a vasércet a kohókba szállítsa. Pedig 3 millió métermássa nem valami csekélység; ennyit hámoznak le róla minden esztendőben.

Még utközben hallottuk a harangszót, meg a túlkölést, ez jelenti a robbantások kezdetét; tehát elkéstünk, mert néhány percz mulva már az aknák is megszólaltak és mi még mindig a hegyoldalt másztuk. No de nem baj, legalább kipihentük a néhol elég meredek ut fátadalmait a „Barbarahaus“-ban, a fenyvesek övezte vendéglő verendáján 956 méternyi magasságban. Megnéztük szt. Borbála, a bányászok pártfogójának kápolnáját, amely kiváló egyházi ünnepélyeknek színhelye Urunk mennybemenetele után következő vasárnapon. Érdekessége: az Istenanya szobra a vasérc fehér kivirágzásából készítve.

A robbantások második részlete 9 óra 40 perckor van délelőtt; ezt végig néztük, nem a verendáról, mert a magasra nőtt fák eltakarják a kilátást, hanem valamivel lejjebb, egy e célból készített tisztásról. Láttuk, amint adott jelre a munkások sietve távoztak helyeikről, be a bányákba; a vonatok is oda menekültek és meg-

sem áldozhatják fel a meggyőződésüket, a mit helyesnek tartanak, attól nem tágt-hatnak, ha még oly elszigetelten kell is állaniok a politikai élet áramlatai között. Nem őszinte az, a ki ilyen lehetetlen fel-tétel alatt kínálkozik fegyvertársnak.

Az egyesülési mozgalom másik árnya-lata arra törekszik, hogy a különböző pár-tonon levő katolikusok, általában a kon-zervatív szellemű politikusok, koalíciót al-kossanak, melynek tagjai a keresztény politika kérdéseiben érdekközösséget vál-lalnának, s közös megállapodás alapján ezekben a kérdésekben egyöntetű eljárást, megegyező magatartást követnének.

Ezt a törekvést nem lehet kifogásolni, vagy gáncsolni. A ki hisz egy ilyen pár-tközi koalíció lehetőségében, az jól teszi, ha érdekében fáradozik, a tapasztalat majd megmutatja, helyes politikai számításon alapult-e a koalíció eszméje, vagy csak ábránd volt-e az, melynek nincsenek érint-kezési pontjai a valósággal.

Tagadhatatlanul nagy előny származ-nék abból, ha a néppárton kívül és a nép-párt mellett, még más pártokban is volna a keresztény politikának egy-egy őrserege, melyre biztosan lehetne számítani az elvek harcában épp úgy, mint az elvek gyakorlati kivitelében.

Egy körülményt azonban nem szabad figyelmen kívül hagynia annak, a ki egy ilyen koalíciónak az eszméjével foglalkozik, azt t. i., hogy a keresztény politikának azon harcosai, a kik eddig a kerületekben a néppárt lobogója alatt küzdöttek, ezután is első sorban ezen lobogó alá sorakoz-nának és csak ott, a hol a viszonyok foly-tán a néppárt gyökeret nem verhetett, csatlakoznának a koalíció tagjaihoz. Mert tiszteletbecsület az efféle koalíciónak, de egy egységes, tömör, egész szervezetében keresztény szellemű párt mégis csak na-gyobb biztosítékot nyújt aziránt, hogy a keresztény elveket hiven fogja képviselni,

kezdődött a bombardírozás. Egy fatörzsön ülve néztem az itt-ott felszálló füstfelhőcskéket és hallgattam az azokat követő detonációt, esőer-nyómet is fejem fölé tártam, de nem ám mintha félttem volna, hogy talán valamelyik darabja a felrobbantott ércanyagnak idetalálna tévedni, ha-nem, mert nagyon ide tűzött a nap. Vig cseve-gés közt mentünk azután vissza Eisenerzbe. Csak a lábunk bicsaklott meg néha. Miért is nem vittünk turista botot magunkkal? Hegynek lefelé menve veszi hasznát az ember. Pedig Tóni bará-tunk még a „reggeli“-nél említette volt, miszerint itten olyan általános ez a hosszú bot, hogy min-den pap használhatna ehhez hasonlót.

Visszamenőben megállapodtunk a kulturtör-téneti muzeumnál, mert ilyen is van a kis Eise-nerzben. És nem is az „állam,“ hanem maguk a

és az ilyen párt sokkal hathatósabb vé-delmet is nyújthat az egyháznak.

A néppárt eddig is mindig kereste az érintkezést a más pártokon levő ke-resztény szellemű politikusokkal. Nem az ő hibája, hogy olyan keveset talált ott, a kik vele az elvi kérdésekben egyetértet-tek, senkit, a ki támogatta volna. Azért, a kik a katolikusok politikai egyesülé-sére törekednek, azok mindenekelőtt ger-jesszék fel a más pártokon levő katoliku-sokban a jóakaratot, mely mindig talál módot a másokkal való megegyezésre, a nélkül, hogy elvi meggyőzéseknek a feladását követelné. Ha ez meglesz, a ka-tholikusok egyesülése magától bekövet-kezik, koalícióval, ha úgy tetszik, de azt hisszük, a nélkül is. F.

Fontos bírósági végzés. Ismeretes dolog, hogy az a kereskedelem, mely nem elégszik meg a jogos haszonnal és nem törekszik a vásárló közönség érdekeinek méltányoló figyelembe vételére, igényeinek becsületos kielégítésére, meg nem szűnik áskálódni a fogyasztási szövetkezetek ellen, melyek erre a kereskedelemre a vörös posztó ingerével hatnak.

Az Országos Kereskedelmi Egyesület, az egész országra szétágazó hálózatával éber ellen-őrzést gyakorol a fogyasztási szövetkezetek mű-ködése felett. Az ember azt hinné, hogy az egye-sületnek első és főgondja az lesz, lehetetlenné téve az irreális üzleteket, véget vessen a vásárló közönség különösen a falusi nép kiszípolozásán szemérmetlenül dolgozó manipulációnak. Joggal várhatná ezt mindenki a kereskedelmi egyesület-től, melynek szemernyi létjoga sem lehet, ha a kereskedők érdekeit a visszaélések ellen meg nem védelmezi. Nem létezik pedig nagyobb visszaélés a kereskedelem terén, mint az áruuzsora és az irrealitás. Ezek ártanak legtöbbet a tisztességes kereskedelem hírnevének és így érdekeinek is.

Ámde az Országos Kereskedelmi Egyesület-nek úgy látszik egészen mástól föl a feje, a szö-vetkezetek okoznak neki gondot, melyek a reali-tás és a becsületesség alapján állva, veszedelmes ellenségei a tisztességtelen és szertelen nyerész-keedés minden válfajának.

Van egy döntése a kereskedelmi miniszter-nek, mely szerint a mely szövetkezet a kereske-

polgárok hozták létre, illetve az ő közreműkö-désükkel, Krainz János, a nyolcvanas évek elején. Van benne minden, ami Eisenerz történetére és kulturális kifejlődésére vonatkozik; ó-stájer zene-szerszámok, vasból készült legkülönfélébb művek, lófelszerelés, vadászeszköz, még a cellővészet ered-ményét mutató céltáblák is. Igen értékesek lehet-nek az akvarell képek néprajzi szempontból. Csont, fa és érc vegyül itt össze; de még nehéz kézzel, foszlányos papirosra írott szindarabokkal is találkozunk, melyeket a bányászok adtak volt elő; pénzérme és miseruhák gyűjteménye egészíti ki az egészet.

Ennyi fáradalom után jól esett a korai ebéd, melynek befejeztével tovább robogtunk Hellstadt felé.

Cz. Gy.

delmi törvény 223. szakaszában körülírt célját túllépi, azt ugyanennek a törvénynek 248. §-a értelmében fel kell oszlatni. Annak az elbírálására pedig, vajjon túllépte-e valamely szövetkezet a törvényben körülírt jogkörét, nem az iparhatóság, hanem a kereskedelmi bíróság illetékes.

Ezt a miniszteri döntést a kereskedelmi egye-sület megküldte valamennyi vidéki fiókjának, s egyben felhívta őket, hogy kísérjék figyelemmel a szövetkezeteket, szimatolják ki üzleti eljárásukat és minden szabálytalanságot azonnal jelentsenek fel a kereskedelmi bíróságnál.

A vidéki fiókokat nem igen kellett biztatni, azok nem csak tudomásul vették a miniszter dön-tését és a kereskedelmi törvény rendelkezésének értelmezését, hanem abban egyuttal alkalmas ala-pot véltek találni a fogyasztási szövetkezetek el-leni „gyökeres“ eljárásra. Nem kívántatik egyéb a szövetkezetek feloszlátásához, csak az, hogy rajta kapjuk őket abban, hogy nem tagoknak is árusítanak.

Am a rimaszombati kir. törvényszék, mint kereskedelmi bíróság alaposan leszállította a szem-füles ellenőrök reménykedését. A „Balogh és Vi-deke fogyasztási szövetkezet“ ellen ugyanis Glat-ter Mór, jól ismert fajtaból való individuum, alsó-baloghi lakos az említett bíróságnál feljelentést tett, mivelhogy a szövetkezet nem tagoknak is eladogat, és kérte ennélfogva annak feloszlátását.

A törvényszék a feljelentést elutasította, olyan megokolás kapcsán, hogy a szövetkezetet csak abban az esetben lehetne feloszlítani, ha az, mint szövetkezet olyan célokra terjesztené ki mű-ködését, melyek a kereskedelmi törvényben körül-írt céloktól eltérnek. Ha azonban a szövetkezet igazgatósága, vagy alkalmazottjai térnek el a ke-reskedelmi törvényben körülírt céloktól, az nem szolgáltat okot a feloszlátásra. Más szóval, a szö-vetkezetet csak abban az esetben lehetne felosz-latni, ha működését közgyűlési határozat alapjáú terjesztené ki a kereskedelmi törvény határoza-taitól eltérő célokra.

Ebből a törvényszéki végzésből annyi min-denesetre kiténik, hogy bíróságaink igazságérzete és józan belátása elég erős arra, hogy a törvény hézagait kitöltve, a szövetkezetek ellen indított hajszának útjába álljon és a jogtalan zaklatások-nak véget vessen.

Omikron.

A katonai papság reorganizációja.

A katonai papság részére Ó Felsőre új szervi határozatokat, továbbá szolgálati, a katonai lel-keszi anyakönyvek s a minősítvényi táblázatok

Nyitra visszafoglalása a törököktől.

A „Nyitramegyei Szemle“ 1897. évf. 38. számában Nyitra a törökök alatt (1663. okt. 15–1664. ápril 23.) cím alatt megírtam röviden Nyitra elfoglalásának s visszavételének történetét, felhasználván az erről szóló és már publikált ke-vés történeti anyagot, valamint a körmőcbányái városi levéltárban általam talált iratokat. Azután Nyitravármegyét illetőleg 1901-ben megírtam s közzétettem *Érsekújvár a török uralom alatt* (1663–1685.) című s először e lapokban meg-jelent hosszabb tanulmányomat. Azóta állást, hi-vatalt változtatván, lelkipásztori teendőim nem engedték meg, hogy kedvelt foglalkozásomat az északnyugati Magyarországra, vagyis az egykori

FERENCZ JÓZSEF KESERŰVIZ
AZ EGYEDÜL ELISMERT KELLEMES IZŰ TERMÉSZETES HASHAJTÓSZER.

vezetésére vonatkozó szabályzatokat adott ki, melyek e napokban lettek publikálva.

Figyelemre méltó az új szolgálati szabályzat által előírt katonai lelkészi eskütétel, melyet az újonnan kinevezett tábori püspök a hadügyminiszter jelenlétében Ő Felsége kezeibe, — míg a többi katonai lelkész a tényleges szolgálatba való belépésekor a tábori főpap előtt tesz le.

Szépen fest az új öltözet, amely annyiban különbözik az előbitől, hogy a tábori lelkészek a katonatisztekéhez teljesen hasonló szabású, csak jóval hosszabb fekete kabátot kapnak, melynek valamint a reverenda ujjain a tengerészeti tiszték jelvényei vannak alkalmazva. Az előbbi „tripicet“ kerekded csinos kalap, arany paszomántal s bojtokkal váltotta fel. A palliumot egy vastag arany zsinór köti össze, mely a mellen dúsbajtokban lefügg. A tábori főpapok colláréja s palliuma piros.

Érdekes, hogy a tábori lelkészt, ha rászolgált, egész 30 napig terjedhető szoba- vagy helyőrségi áristommal is megbüntethetik s esetleg a katonai lelkészi kötelekből el is bocsájthatják. Ez utóbbi büntetés — vétség esetén — a tartalékos katonalelkész is érheti.

A tábori papság előnye is jogaiból megemlíthetjük:

1. hogy a tábori papságnak állandó törzsjövedelmén kívül stóla-illetékre is van igénye. A tiszték s a katonai hivatalnokok az esketések s temetések (feleségeikért is) után következő stóla-illetéket tartoznak fizetni:

A tábornokok valamint a törzstisztek s ezekkel egyenrangúak az esketés után 20 koronát s a temetésért 21 koronát, a századosok s egyenrangúak esketésért 12 koronát, temetésért pedig 16 korona stóladíjat fizetnek.

A főhadnagytól lefelé az esketés stóladíja 8 koronában, temetésért pedig 12 koronában lett megállapítva.

A gyermekek temetéseért csak a fél stóladíj illetékes.

A legénység a stóla fizetéstől fel van mentve. A háborúban semmiféle stóla nem jár.

Anyakönyvi kivonatok kiállítási díja a bélyeg illetéken kívül 1 korona; a legénység kiállítási díjat nem fizet.

2. A hosszasan szolgáló és kiváló érdemeket szerzett katonai lelkészeknek pénzbeli megjutalmazására egy külön tábori hitküldéri alap létezik, melynek kamatai

a véletlen balesetek által sújtott és támogatásra szorult katonai lelkészek fölsegélyezésére;

a különösen megerőltető és eredményes szolgálatokat teljesítő tábori lelkészek jutalmazására és

dunáninneni katonai kerület törökkori történelmi kutatását és írást folytassam.

Midőn azonban plebaniám könyvtárát rendeztem, kezembe akadt egy német könyv, melynek címe következő: „Historischer Lorbeer-Krantz, Nürnberg 1664.“ E könyvben sok egyéb érdekes dolog között találtam adatokat, melyek Nyitrának a törököktől való visszafoglalásáról is szólnak. Szerkesztő ur engedelmével, ki — midőn parokiámat elfoglaltam — azt tanácsolta, hogy most már hagyjak békét a történelmi s csupán a lelképásztorkodással foglalkozzam.*) közzéteszem ezen adatokat. Ezzel is többet fogunk tudni Nyitra törökkoráról.

Az idézett könyv szerint, az 1663. október 15-én elesett Nyitra visszafoglalását még ez évi december 12-én kísérte meg De Souches Lajos Rattuit gróf. tábornok, I. Lipót hadvezérének északi hadseregéből néhány német lovas és 460 magyar huszár. Ezek közül 60 ugyanis töröknek öltözve egész a városig jött, hogy cselt vessenek a törököknek s azután a többiek, kik

*) Alig hisszük, hogy t. barátunk szószerint idézi a szerkesztő szavait. Mi csak azt irtuk akkor, hogy mint olyan fontos hely lelkésze, mint Breznóbánya, főfigyelmét hivatalos kötelességeinek buzgó teljesítésére fordítsa, s ha ideje marad, foglalkozzék a történet kutatással. Szerk.

a hosszas és kitűnő katonai lelkészi szolgálatnak állandó pótlékok nyújtása által díjazásra fordítottak.

3. A katonai lelkészeti szolgálatban eltöltött szolgálati évek a katonai lelkészeknek különös érdemül számítatnak be olyképp, hogy ha hivatalukat legalább is tíz évig általános megelégedésre vezették, a fejedelmi adományozástól függő plébániai javadalmakra kiváló igényt nyernek; közhatalósági kegyuraság alá tartozó javadalmak megüresedése esetében pedig a kitűnő és érdemteljes katonai lelkészek és különösen azok, kiknek érdemei mar legfelsőbb kitüntetések által is elismerést nyertek, különös figyelembe vétetnek.

4. A tábori főpapoknak, a kik kötelességeik és feladataik teljesítésében hosszabb időn át kitűntek s elegendő bizonyítékát is adták annak, hogy a beléjük helyezett bizalomnak minden tekintetben teljesen megfelelnek, meg van engedve, előljáró katonai hatóságuk után címzetes kanonoki kineveztetésüket kérelmezni.

Csak hogy nem könnyű dolog a tábori főpapi állásba bejutni!

A tábori főpapi állásra pályázó katonai lelkészek és egyházi tanárok ugyanis:

vagy az apostoli tábori vikariatusnál Bécsben külön szervezett vizsgáló-bizottság előtt tartoznak a tábori főpapi vizsgát letenni, mely a katonai lelkészetre van kiváló tekintettel;

vagy pedig, ha a tridentini zsinat által előírt plebánosi vizsgát valamely püspökmegyei vizsgálóbizottság előtt jó eredménnyel már letették s erről bizonyítvánnyal bírnak, a katonai lelkészettől külön (kiegészítő) vizsgát kötelesek letenni az apostoli tábori vikariatusnál.

A tábori főpapi vizsga tárgyai egyfelől ugyanazok, melyek a polgári plebánosi vizsgára is elő vannak írva, részben pedig a katonai lelkészetre vonatkoznak.

A polgári lelkészettel közös tárgyak:

a) alaphittan és dogmatika;

b) moral theologia és

c) lelképásztorkodás,

d) egyházi házasságjog.

Ezeket kivül csak a katonai lelkészettel érdeklő tárgyak; a polgári jogok (osztrák polgári törvénykönyvnek) a házasságjogra vonatkozó rendelkezései és a katonai egyéneknek nősülési szabályzata:

e) a katonai lelkészetre vonatkozó szervi határozmányok;

f) a katonai lelkészeti tárgyában kiadott szolgálati szabályzat;

g) a katonai anyakönyvek vezetése tárgyában kiadott szabályzat;

i) a katonai szolgálati szabályzatnak azon fejezetei, melyek a katonai lelkészek hatáskörét és magatartását érintik; és

k) a hadsereg részére kiadott ügyrendnek azon határozatai, amelyek a katonai lelkészeknek hivatalos érintkezéseire vonatkoznak.

A jó eredménnyel letett katonai plebánosi vizsgáról az apostoli tábori helyettes bizonyítványt állít ki, melynek tartama azután az illető vizsgázott katonai lelkésznek minősítvényi táblázatába vezetetik be.

Ha pedig a vizsga ki nem elégitő eredménnyel végződött, akkor a vizsgálóbizottság még az iránt is határoz, hogy vajjon a vizsga egészben, vagy csak részben ismételtető-e és hogy a jelölt mikor bocsátható a vizsga ismétlésére.

A katonai plebánosi vizsgának másodizbeai ismétlése nincs megengedve.

A katonai lelkészi anyakönyvek vezetése vonatkozó szabályzatban, ezen könyvek vezetése s megőrzéséről közli a szükséges tudnivalót.

De nemcsak a tábori papság lényegével s feladatával foglalkozik e négy szolgálati könyv, hanem a katonák vallási szükségleteinek kellő módon való kielégítéséről is részletesen intézkedik.

Az orvos-egylet közgyűlése.

A vármegyei orvos-gyógyászati és természettudományi egyesület évi közgyűlését f. évi október hó 1-én Nyitrán a gimnázium helyiségében, az e célra izlésesen feldíszített physikai muzeumban tartotta meg. A közgyűlésen a tagokon kívül igen szép számú vendégkoszorú vett részt, élükön a főispán úr és neje önméltóságaikkal, számos hölgyvendég, kiket az előre jelzett és tanulságos népszerű természettudományi előadások vonzottak ide.

Az egyesület elnöke dr. Thuróczy Károly úr magas röptű, nemes, társadalmi eszméktől áthatott beszéd kíséretében nyitotta meg a látogatott közgyűlést. Beszédében a természettudományok higgadt megfigyelést is rendezett. Gondolkodást igénylő művelésének erkölcsnemesítő és jellemképző hatását domborította ki sikeresen; reá mutatván egyuttal, hogy napjainkban nagy társadalmi rétegek szellemi igényeinek kielégítésében a csak muló benyomásokot hátrahagyó napi sajtó foglalja el a teret, míg a természettudományok művelése, az irántuk való érdeklődés a külföldhöz arányitva kevésbé vert gyökeret közönségünkben. S azért, habár a vidéki egyesületek már az eszközök hiányában is nem fejthetnek ki intenzívebb működést, azon porszemek is, melyeket tevékenységükkel elhíntenek, marandandó nyomokat hagynak hátra.

nem messze a várostól elrejtőzve kedvező pillanatra vártak, rajtaütéssel elfoglalják Nyitrát. A csel azonban nem sikerült, a törökök visszavetették a keresztény csapatot, mely mégis a vár előtt talált törököket levágta s 20-at foglyul ejtve tért vissza a táborba. Egy másik ugyanezen célra kivényelt csapat meg épen pórul járt, mert egy tatárhorda rátámadt, sokat belőle levágott s a többi szétszórta.

De Souches tábornok 1664-iki tavaszi diadalmas hadjáratának első örvendetes eredménye Nyitra visszafoglalása volt, mely az április 7—23-i ostrom után következett be s melyet az idézett könyv a következőleg ír le:

A mieink első fegyverténye (1664-ben) Nyitra ostroma volt, hova ép akkor a nagyvezér titkára és az érsekújvári basa 50000 tallérral, a a török helyőrség számára és sok szép válogatott lóval megérkeztek. Még sok más előkelő törökről is beszéltek, kik ott akkor időztek, de akiket megnevezni is bosszantó, mert a kapituláció folytan szabadon eltávoztak innét.

Amint Souches tábornok ezeknek megérkezéséről értesült, hadseregével gyorsan ott termett s az idegen vendégeket, kik ily módon nem is sejtett kelepchébe kerültek, annyira megijesztette, hogy egyikök félelmében, avagy talán lelkiismeret-

retének furdalása miatt, hogy a keresztény valástól elpartolt, mert nyilván szökevény és reuegát volt, a kutba ugrott s ezáltal a tisztátalan és bemocskolt víz használatát a többiektől megvonta. Mivel pedig a várban csak ez az egy kut volt, szükségükben csakhamar a kut tisztításához láttak. A rossz és bűzös vizet kihuzatták s lovaikkal felitatták. Másban nem volt hiányuk.

A mieink eközben gyorsan felállították útegeiket s oly erősen tüzeltek a városra, hogy a bennlevők kénytelenek voltak azt elhagyni s a várba vonulni. Itt veres zászlót tüztek ki annak jeléül, hogy harcolni és védekezni fognak. A mieink erre meggyújtották a várost s romjai között őrséget állítottak, hogy senki ki ne menekülhessen. Ugyanazon okból erős csapatokkal őriztették a vár alatti malmot s a mocsáron át vezető hosszú hidat s hogy az érsekújvári helyőrség a nyitrai várban szorult parancsnokának megmentése céljából ki ne törhessen, néhány száz huszárt küldtek ki az Érsekújvárra vivő utakra cirkálni s azokat a törököktől tisztán tartani.

Eközben a városban a régi templomnál néhány lövegállást készítettek két tűzmoszár számára s belőlük néhány granátot röptettek a várba, melyek jelentékeny hatást tettek. Az első a sáncosarak alá estek a két fal közé, a többiek a lö-

A nagy tetszéssel fogadott elnöki megnyitó után dr. Biringer Ferenc egyleti titkár ur jelentést tett az egyesület múlt évi tevékenységeiről. Jelentése fonálán kifejtette, hogy a gyógytudományok munkásai a meglazultnak látszó rokonságot a természettudományok művelőivel a jövőben is kell, hogy fentartsák, mert habár utjaik széjjel váltak az orvos-gyógyszerészi nevelés természettudományi alapon nyugszik. Ezen szövetkezésnek szüksége a jövőben annál is inkább fog fog, mert az orvosok képzésében disziplínáik terjedelme és sokasága miatt a természettudományok művelését megszorították és ép azért a középiskolai tanításban annál nagyobb feladat hárulik a természettudományok művelésére.

A titkár jelentéséből értesültünk, hogy az egyesületnek 1 alapító, 152 rendes és 7 pártoló tagja van. Új tagoknak jelentkeztek: dr. Takács Adolf, dr. Kertész Mór, dr. Deutsch Izidor, dr. Palugyay Sándor orvos, Csepri Antal és Székely Béla gyógyszerész urak, kiket a közgyűlés az egyesületbe egyhangulag tagoknak bevásztott, úgy hogy ez idő szerint a vármegye területén működő orvosok és gyógyszerészek csekély kivétellel az egylet tagjai körébe tartoznak.

Az egyleti pénztáros dr. Vajda Emil úr jelentéséből hallottuk, hogy az egyesületnek 2134 kor. 92 fill. vagyona van, melyből 814 korona tagdíjhátralekra esik. Tekintettel a pénztár állására a közgyűlés elhatározza, hogy az egyesület tevékenységéről évkönyvet ad ki.

A közgyűlés az egylet ügyeinek vezetésére a tisztikart és a választmányt közfelkiáltással következőleg választja meg: elnök dr. Thuroczy Károly, alelnök baró Friesenhof Gergely, titkár dr. Biringer Ferenc, pénztáros dr. Vajda Emil; választmány: dr. Adda Victor, dr. Csippek Sándor, dr. Fridrich Alajos, Ferenczi József, Horvát Sándor, dr. Kicska Emil, dr. Lakits István, Metzger Ede, Molnár József, Roch Gyula, Tombor Kornél, dr. Toth Károly.

A közgyűlés további lefolyása tiszteletteljes hódolatot képezett nehai elnöke, az elnök emlékeztünkben élő dr. Chrenóczy-Nagy József szellemének. Roch Gyula gymn. tanár ur kegyeletes beszéd kíséretében bejelenti a közgyűlésnek, hogy a 3 évvel ezelőtt Ferenczi József gymn. tanár ur indítványára hozott határozat értelmében dr. Nagy legjelentősebb irodalmi alkotása a „Madár” című műve II-ik kiadása elkészült s a közel múlt napokban, mint az egyesület kiadványa elhagyva a sajtót, a legrövidebb idő alatt tagsági illetmény fejében fog az egyesület tagjainak kezéihez juttatni. Bemutatva a művet, jelzi azon nehézségeket, melyek kiadását hátráltatták, minden szavából kitűnik a hála ezete, melylyel a szerző iránt, a természettudós kegyelete, melylyel a mű iránt viseltetett. A közgyűlés köszönetet szavaz Roch Gyula tanárnak azon buzgóságáért, mely lehetővé tette a mű újbóli kiadását s azon fáradságáért, hogy a sajtó alá rendezés terhére magára vállalni szives volt.

Roch Gyula gymn. tanár ur erre a közgyűlésnek azon indítványt teszi, hogy tekintve dr. Chrenóczy-Nagy jeles tulajdonságait, mint orvos-

nak, tekintve kiváló érdemeit, mint uttörő természettudós, ki akkorra, midőn a természettudományok művelése nálunk még gyermekkorát élte, nyelvünk elnyomatása idején, fáradhatlan buzgósággal, nagy anyagi áldozatok árán azokat kiváló sikerrel művelte és terjesztette, méltónak találva az elhunyt emlékéhez és az egyesület tradíciójához, ha szülő és lakóházát emléktáblával jelölne meg s azt a legközelebbi Nyitrán tartott közgyűlés alkalmából leleplezné. A közgyűlés ezen indítványt egyhangulag elfogadja és annak végrehajtásával a választmányt megbizja.

(Valóban megérdemelt kegyelet lerovása az orvosegylet ezen határozata, mert dr. Chrenóczy-Nagy József kiváló férfi volt egy a megyének, mint a városnak, érdemei elévülhetlenek s azért emlékének ápolása szempontjából méltányosnak találunk, ha a város egyik utcája róla elnevezetnek p. o. a Fürdő-utca vagy a Kórházi-ut, mely amugy is anachronismust képez, nem lévén a végén kórház, hanem keményítő gyár. A szerk.)

A közgyűlés tárgysorozata értelmében ezután dr. Tombor Valér gyógyszerész ur tartotta meg tanulságos értekezését az újabb alig hallott elemekről. Előadása fonálán ismertette a gallium, scandium, germanium, erbium, somarium, itterbium helium, argon, neon, metargon, kripton, xenon nevű elemeket s különösen a jobban ismert, de tulajdonságaiban még mindig titokzatos radiumot.

Végül Roch Gyula tanár ur, miután a természettudományi szakosztály megalakult és elnöke az előadó urat, jegyzőnek pedig dr. Tombor Valér urat megválasztotta, értekezett a paraziták okozta növényi betegségekről. Előadását Urania módjára vetített képekkel illusztrálta s ezen demonstráció előadásával a már amugy is elég hosszúra nyúlt közgyűlés által eléggé kifárasztott közönség figyelmét mindvégig lekötötte. Valóban köszönettel tartozunk az igen tisztelt tanár urnak ezen elvezetés és tanulságos előadásáért, melyről nagyon jól tudjuk, mennyi fáradságába és kísérletezésébe került, míg az ilyen demonstráció előadás megtartása lehetővé vált. De reméljük, hogy még mások is lesz szerencsén tanár ur elvezetés fejtegetéséhez, mert tudjuk, hogy azok a vetítő készülék osztalékok fiókjaiban még sok tanulságos és érdekes praeparatum rejlik, különösen, ha még a készülékbe a göresövet is befogja.

A közgyűlés után az orvosi szakosztály tagjai is szakosztályi ülésre gyűltek össze, melyen a bejelentett előadásokat megtartották.

Ujdonságok.

Személyi hírek. Lóskay Gábor nyitrai honvédeztredes, dandárparancsnok Miklós fiával Svajcába utazott. A fiatal ember, ki a múlt tanévben a budapesti Ferenc József-intézetben szép sikerrel érettségét tett, most a freiburgi katolikus egyetemre beiratkozott hittanhallgatónak. Ifjú barátunkat innen távolról is melegen üdvözljük s Isten áldását kívánjuk új pályáján!

vegek alá, és pedig oly zajjal és hatással, hogy a védő tüztől való felelmeben az összes zsindeletyöket leszedte. Amellett a mi útegeinkre is erősen lőttek, hogy azokat elhallgattassák. Mivel azonban ez sehog sem sikerült, kitzűtek fehér zászlót, miáltal a mieinket szinleges béketárgyalás örve alatt közel akarták csalni és megrohanni. De nem hittek nekik, hanem azt felelték, hogy ha komolyan alkudozni akarnak, jöjjenek ki. A ravasz ellenségnek még az utat is meg akarták mutatni s e végből mindjárt lámpásokat gyújtottak, mialatt a legkülsőbb kapu előtt a palánkot szurokkoszorúkkal meggyújtották. Mindazáltal dacoltak s néhány levágott keresztény főt tűztek ki a várfalra, mire viszonzásul a mieink a huszároktól hozott 10 török főt s tizenhét töröknek akkor levágott fejét tűztek ki.

De mindez nem segített s hogy elvegyék kedvöket a további védelemtől, néhány fél hart-haun és csata kigyót hoztak oda és azokkal még erősebben támadták őket. Amellett a mieink arra törekedtek, hogy az említett kút vizét elvezessék, ami sikerült is, úgy hogy a védő kénytelen volt a felfogott esővizet használni. Ezen alkalommal a keresztények a vár alatt egy oly sziklaüregre akadtak, mely alkalmas lett volna vagy 300 juh számára akolnak. Mire elhatározták, hogy tűzak-

nat alkalmaznak, rést törnek s azután általános rohamot intéznek a vár ellen. Az akna elhelyezését ugyan elmulasztották, de rést törtek s néhány dandárt zenezóval és lengő zászlókkal küldtek rohamra. Midőn ezt az ostromlottak látták, bevonták a veres zászlót és békealkudozást kértek.

A mieink, látván a temérdek zsákmányt és foglyot, egy ideig haboztak, vajjon teljesítsék-e az ellenség kívánságát, vagy sem? De végre is komoly megfontolás után helyt adtak kérésüknek, még pedig a következő okoknál fogva: 1) mivel nem tudhatták, vajjon a roham sikerül-e, 2) mivel a mieink közül még sokan elesettek volna, míg az ellenséget legyőzik; s egy keresztény vérét többre becsülték, mint az egész török zsákmányt, 3) mivel attól lehetett tartani, hogy Esztergom, Buda-, Léváról s más ellenséges helyekről vagy 4000-nyi török had talál összeverődni, kiből néhányan itt-ott már mutatkoztak is s vagy Nyitra felmentésére jön, vagy másfelé érzékeny csapat mér s végül 4) mivel más fontos körülmények is arra bírták őket, hogy ne késsenek itt sokáig.

Tárgyalásba bocsátkoztak tehát velök. A mieink beküldték Klenid vezéregédtisztet és Sparren ezredest tüzszokul, az ellenség részéről ellenben a legelőkelőbb török tisztből négyen jöttek ki a táborba és abban egyeztek meg, hogy a tö-

Bende Imre, nyitrai püspök ur ő mel-tóságának, ki a trencsénmegyei püspökökre 39,409 koronát adományozott, a vallás és közoktatási miniszter köszönetét nyilváníttotta.

Nyugalomba vonult bíró. Strehammer József, köztisztletben álló bazini járás-bíró, Nyitra város fia, okt. 1-ével nyugalomba vonult és Pozsonyba tette at lakását.

25 éves plébánosi jubileum. F. hó 2-án előkelő vendégkoszorú és a hívek ragaszkodó ezrei ünneplése között ülte meg dr. Pulmann János csápori esperes-plébános 25 éves lelkesi jubileumát. A templomot zsufolásig töltötték meg a hívek, a jubilans magas szárnyalású beszédében tekintett vissza a lefolyt 25 évre, hátat adott az isteni Gondviselésnek kegyelmeiért és megköszönte hívei ragaszkodását. Míse alatt a dalárda mutatta ki életrevalóságát a jubilansnak Ferenczy József és Roch Gyula tanár urak aszistáltak. Míse után az előjáróság és az iskolás gyermekek köszöntötték fel a jubilánst majd delben vendégszerető házában előkelő vendégkoszorú gyűlt egybe, ahol a jubilans érdemeit a többi között dr. Bobok József apátkanonok és dr. Gyürky Géza urak méltatták. Kívánjuk, hogy a hívek imája meghallgatást nyerjen és érje meg a jubilans a másik 25 esztendő is. Ad multos annos!

A műemlékek országos bizottságának tagjaivá vidékünkrol a következőket nevezte ki a vallás és közokt. miniszter: Jeszenszky Alajos nyitrai apátkanonok, Jedlicska Pal, érseki helynök praelatus, Nagyszombat és Matunák Mihály breznóbányai plébános, szintén nyitramegyei ember. A központban pedig Lyka Károly szerkesztőt, városunk szülöttét.

Honvédtisztek felolvasása. A helybeli honvéd tisztikar körében a múlt évben tartott magas színvonalu és érdekes katonai felolvasások fonala újból felvétellett. Szerdán f. hó 5-én d. u. 4 órakor volt az első felolvasás, még pedig ezuttal nem, mint rendesen, a honvéd laktanyai tiszti értekezleti teremben, hanem a mentelepi laktanya udvarán, a szabad lovardában. A felolvasó Kneusel-Herdiczka Károly méne-kari főhadnag volt, az előadás tárgya pedig: „Magyarország lötenyészés ügye különös tekintettel a katonai szükségletre.” Az érdekes előadáson, a melynek folyamán a helybeli mentelep legszebb lovai is elővezettek és ismertettek Schultheisz Emil ezredes urral élen megjelent az egész tenyleges állományu tisztikar s több tartalékos állományu tisztikar s több tartalékos hadnag és hadapród is, a kik teljes számban szintén hivatalosak voltak.

Egy életrevaló indítvány. Múlt számbunkban jeleztük, hogy az „Elfelejtett szobor” ügye a beküldött adományokból rendezve lesz. A hét folyamán azonban levél érkezett szerkesztőségünkhöz, melynek tartalmát érdekessége és aktualitása miatt közöljük: „Nem volna-e tanácsos a szobor restaurálását elodázni és a gyűjtést tovább folytatni. A restaurálás elodázása mellett szól az idő előrehaladottsága, kár volna a szobrot kitenni a zivatáros időjárásnak, és ha várunk ta-

rökök a várat feladják, ha a benne lévő lövszerrek hátrahagyásával minden ingóságukkal és személyekkel, valamint azokkal is, kik velük tartanak, szabadon kivonulhatnak s Érsekujvárig el-kísértetnek. Ami mindjárt meg is történt. Egyuttal a német tiszték számára lejoglalták azokat a szep török pari akat, melyeket Ali basának kellett volna küldeniök.

A várban, jöllehet a mieinknek gazdag zsákmányról kellett lemondaniok, mégis nagy mennyiségű löport, golyót és ólmot találtak. Elemíster azonban épen semmi sem volt ott, mert az ellenség az ostrom alatt csupán lóhússal táplálkozott. A várba Spanckau ezredest helyezték 600 emberrel őrségül és azután tovább iparkodtak Léva elfoglalására.

Matunák Mihály.

Sziporka.

Új műszó. A nyitrai honvédkaszárnyában az őrmester vizsgálva a legénység nacionaleját, egyszerre megakad a szeme egy zsidó közlegény bejelentő lapján, s ráírvall a legényre: — Hallja maga Schlesinger, mit mondott be maga itt, hogy a maga apja mérnök? — Igen, kérem, mérnök. — Hogy mer így hazudni, hiszen en a maga apját ismerem. Annak pálinkás butikja van Galgóccon. — Igen, kérem alásan őrmester ur, *italmérnök*.

vaszig, addigra a kegyeletes szívek adományai-
kal lehetővé fogják tenni, hogy nem egy restaur-
ált szobor, hanem új szobor emelje a törvény-
széki palota előtti tér díszét. Mily szép volna egy
„Patrona regni Hungariae” szobor? Helyes,
bárcsak az eszme valósággá válhatna, mi magunk
részéről a gyűjtést szívesen folytatjuk, azt nyug-
tazzuk, és az illetékes plébános ur kezéhez szol-
gáltatjuk. E célra újból érkezett hozzáuk 2 kor.
Hohldanipf Istvánné urnától, összesen tehát 244
korona.

A vitézek hátrálása. Óriási felhábo-
rodást keltett a vármegyei liberális sajtóban hó-
napokkal ezelőtt világgá bocsátott ama hazug hír,
hogy Schurmann József assakürthi plébános meg-
szegte a gyónás titkát. A hír különben olyan
nevetesleges ügyetlenül volt előadva, hogy csak a
hülye ember előtt találhatott hitelt: a liberális
sajtó mégis feltalálta, hogy Schurmann „kipredik-
álta” a gyónás titkát. A megtámadott lelkész
sajtópert indított a lapok ellen és először a „Gal-
góc és vidéke” került sorra. Ezt az ügyet mult
kedden tárgyalta a nyitrai törvényszék vadtanácsa
s a vádnak helyet adott s egyuttal az ügyet a
pozsonyi esküdtsek elé utasította. Az „Ellenőr”,
mely annak idején szintén teli torokkal kinalta
olvasóinak e bolondgombát, most következőleg
referál a tárgyalásról: „Hiába vitatta a szerkesztő
képviselője, hogy a hír először a „Magyar szó-
ban látott napvilágot, sőt hogy a „Galgóc és vi-
déke”-ben is Mihályt (szerkesztő) távollétében jelent
meg, mert ez akkor heteken át nem volt Galgóc
és a hírt valamilyen nyomdász segéd ol-
lózta ki, a plébános fentartotta vádját”. — Hát
ilyen hőök ezek a szabadelvű újságírók! Ilyen
galád váddal illetnek egy embert, és mikor aztán
felelősségre vonják, akkor azt mondják: „Hja én
nem mondtam azt; azt egy másik újság állította;
én nem is voltam otthon akkor, midőn azt „vala-
mely” nyomdászsegéd kiollózta”. — Csodáljuk,
hogy az „Ellenőr” nem kölcsönözte oda tanuit,
hisz, ha jól tudjuk, ez ügyben vagy 27 tanuval
dicsekedett. — Nekünk ugy rémlik, mintha ez
nem volna az első ilyenmő szereplése a szabade-
lvű lapnak. Először Markhotot támadta valami
ismeretlen Maffia, s mikor Markhot felelősségre
akarta vonni a cikkezőt, oda tolták neki Seress
Imrét, akinek fogalma sem volt a vád alapos-
ságáról és Markhotról azelőtt talán nem is hallott
soha. — Azután bennünket támadtak, mikor mi
felelősségre akartuk vonni hamis vád miatt a
szerkesztőt, akkor a nyitrai törvényszék hivata-
losan értesít, hogy az „Ellenőr” szerkesztőjét nem
tudják megtalálni. — Most meg könnyeket hullat
az „Ellenőr”, hogy lám a szerkesztő hiába álli-
totta, hogy azt távollétében valamely nyomdász-
segéd ollózta ki, a plébános mégis fentartotta
vádját. — Csak rá kell ütni arra a mocskos szájra,
és legközelebb ütnek reá is, akkor aztán nem
fogja a piszkot hétről-hétre terjeszteni.

Adomány. Wagner Sándor úr, a kovarci
templom kegyura, ottani nagybirtokos a templom
iránt élénk figyelmet, a plébániával szemben nagy
bőkezűséget, a szegény nép gyermekei iránt pe-
dig meleg szeretetet tanúsít. Legújabb a temp-
lom öröklampáját beüzüstöztette s e célra 110
koronát áldozott és a plébánia vagyonát pedig 2
hold és 247 □-öl terjedelmű szőlővel és gyü-
mölcssel szaporította.

Az emberbaráti szeretetnek ritkán
akadunk oly sikeresen vezetett intézményére,
mint a nyitrai „Ingyentej”. Dr. Thuróczy Károly
megyei főorvos ur most adta ki jelentését a
humanus vállalkozás első évi működéséről. A
vállalat tulajdonképpen csak dr. Thuróczy Károly-
ból áll, aki időről időre meleghangú sorokat bo-
csát ki a helyi sajtó utján a közönséghez, magán
körben agítál az ő szegény kisdedeinek érdekében,
s az emberbarát férfiú e célra egy év lefolyása
alatt 7696 kor. 71 fillt gyűjtött. Mindenesetre bá-
mulatos eredmény! Az „ingyen tej” intézmény
célja a szegény társadalmi osztályhoz tartozó gyer-
mekek, első sorban csecsemők jó egészséges, s
hozzá még ingyen tejből való részesítés. Az im-
pulzust ez intézményhez voltaképpen b. Edelsheim
Gyulay Lipót elefánthi nagybirtokos adta, ki egy
maga 1500 koronával szerepel az adományozók
közt, de a jótékonytárgyat további feszültségben
tartani s a vállalat ügyes bajos felügyeletét vi-
selni kizárólag a főorvos ur érdeme és sajnos su-
lyos gondja is. Az „ingyen tej” ugyanis csak
ugy hívják, de a főorvos ur nem kapja ingyen.
Naponkint 416 gyermeket táplál. Már eddig is,
illetőleg aug. 1-éig 6.04 kor. 93 fillérbe került,
ugy hogy a főorvos ur legnagyobb aggodalommal
néz a jövő és a nagyközönség jószívűek fordul
további lelkes pártfogásért. Nem hisszük, hogy

a hívó szó a pusztában kiáltónak szava maradna,
s a nyitrai közönség, mely emberszeretettel
eddig is majdnem esodát művelt, nem fog lohadni
áldozatkészségében. Fő az, hogy sokan adjunk,
hogy a szélesebb társadalmi rétegek is érdeklő-
jenek e cél iránt, melyről a jelentést tevő mondja,
hogy Magyarországon csak Budapesten, s külföl-
dön csak Londonban van ilyen intézmény. Ki-
emeljük, hogy b. Edelsheim Gyulay a pénzadom-
ányon kívül még naponkint 20 liter tejet adott
ingyen, ami évenként 7320 litert tett ki, azon-
kívül pedig 31580 liter tejet vásároltak. Engel
József pedig az intézménynek házat emelt. A
szíves adományok dr. Thuróczy Károly urhoz
küldendők.

Enders M. circusa Nyitrán. Már
régem nem volt városukban valamire való lát-
ványosság; különösen a jobb circusok elkerültek
Nyitrát egyidő óta. Enders circusa most nagy-
szerű mutatványával mulattatta a közönséget. S
valóban közönségünk méltán támogathatja e cir-
kust, mert a mutatványok mind igen szépek. Ugy
a telephon-sodrony művésznő, mint The Artas
fivérek tornája megtekintésre méltó. Mile Marianna
műlovarnő és Mr. Reiffenach angol Jokey mutat-
ványai bármely nagy város circusába is beillenek.
És így a többi játékos is mind megérdemli, hogy
mutatványait közönségünk megtekintse. Nekünk
különösen az tetszik, hogy a társulat tagjai, —
habár külföldiek is, igyekeznek magyarul be-
szélni; ami különösen a bohócoknak jól sikerül.
Az eddigi előadások után bátran ajánlhatjuk En-
ders M. circusát a közönség figyelmébe.

Valasek János államfogházban.
A miavai kerület nemzetiségi képviselője október
3-án kezdte meg a pozsonyi kir. tábla által izgat-
tásért ráért egy évi fogházbüntetését a váci
államfogházban. A jogász körökben élénken foglal-
koztatja az a kérdés, vajjon megtarthatja-e Vala-
se a mandátumát, minthogy államellenes izgatá-
sért ítéltetett el, az 1874. évi XXX. tcikk pedig
érvénytelennek mondja ezt a mandátumot, mely-
hez a képviselő államellenes izgatás révén jutott.
Eddig a dolog világos, de minthogy az összefér-
hetlenségi törvény azon okok között, melyek
fennforgása esetén a képviselő mandátumától
megfosztható, az állam ellen való izgatás vétségét
nem említi, némelyek azt vélik, hogy Valasek
egy évre szabadságot kérhet a Haztól s így a
fogházbüntetés mellett is megtarthatja mandátum-
át. — Mint értesülünk Valasek bevonult ugyan,
de tekintettel ronsolt egészségi állapotára újra
halasztást kapott a fogság elszünetésére.

Hangverseny Szokolcán. Október
hó 15-én a Takarekpenzár dísztermében a sza-
kolcái Gvadányi kör énekara, Sovánka Nándor
zenekara közreműködésével megtartandó Hang-
versenyre és az azt követő táncestélyt rendez.
Bélelti díj személynként 2 korona. Felülfizetések
köszönettel fogadtatnak és hírlapilag nyugtáztat-
nak. A tiszta jövedelem a Gvadányi kör javára
főg fordítottatni. A hangverseny kezdete este 7 óra-
kor. A hangverseny befejeztével vacsora, utánna
tánc. — A műsorból kiemeljük: Grande Etude
No 3. Charles Mayertől. Zongorán előadja Gödölle
Margit úrhölgy. A hársfa, Schuberttől Olasz népdal,
előadja a Gvadányi kör vegyes énekara. Repülj
fecském... hegedű — Solo. Sovánka Nán-
dortól. Humoreszk Tenczer Gyula úrtól. Cimba-
lom — Solo Gyürky Ferenc úrtól. Dialog. Elő-
adják Tenczer Gyula és Gyürky Ferenc urak.
Ima a bűvös vadászból. Az árva. Koschättól, elő-
adja a Gvadányi kör női énekara.

Tűz. A vörös kakas csak nem akar elhall-
gatni. Tűz volt legutóbb Kesseleőkeő-Podhragyon,
hol négy ház pusztult el; okt 3-án pedig Csá-
vojon, hol 22 ház a melleképületekkel, takarmány-
nyal porrá égett. Egy csecsemő is odaveszett. A
kár kiszámíthatatlan. A nyomor a legnagyobb. So-
kakkak mindene oda veszett. A plébánia és a
templom sértetlen maradt.

Orvosi körökben már rég ismert tény, hogy
a Ferenc József keserűvíz valamennyi hasonló vizet,
tartós hashajtó hatása és említésre méltó kellemes ízé-
nél fogva, már kis adagban is tetemesen felülmulja.
Kérjünk határozottan Ferenc József keserűvizet. 2—26

Irodalom.

Katholikus Budapest. Manap ha az
ember Budapestre rándul, halom számra olvas-
hatja a reklámokat, melyek fővárosunk hirheat
mulató helyeit ajánlgatják, és ha egy jóra való
ember szeretné megtekinteni Budapest katolikus
intézményeit, vagy felrevezető választ kap, vagy

hosszas keresés után célt ér. Most jelent meg egy
igen ügyes kalauz, mely felőléli fővárosunk kath.
templomait, nevelő intézeteit, iskoláit, emberba-
ráti intézményeit, kórházait, és politikában is
utbaigazítást nyer, akinek ügyes-bajos dolga e
téren mozog. E könyvecske hézagot pótló mű,
minden Bpestre ránduló katolikus szerezze meg,
biztos kalauz, melynek olvasása élvezettel tölt. A
mű teljesebb volna, ha tartalmazta volna főváro-
sunk térképet, mert így a vidékiek jobban ve-
hették volna hasznát. Kapható a „Regnum Ma-
rianum” központi irodájában 1 koronaért. Buda-
pest VII. Damjanich u. 50.

CSARNOK

Az elefánthi pálosok.

Közi: Mittuch József.

Turszky halála után p. Ildefonz franciskánus
administrálta a plébániát egészen júniusig, midőn
Sorecz Imre megkapta e javadalmat a vallásalap
bemutatására. Mint mocsonoki káplán került
Felső Elefántra, hol épen ekkor legrendezetlenebb
viszonyok fogadták őt, mint új lelkipásztort.

Olyan plébániára jött, hol sem templomot,
sem plébánialakot nem talált; s hozzájárult még
az is, hogy 1799-ben a vallásalap berbe adta a
pálosok volt klastromát, azok birtokával együtt
s így a zárdából is kivonulni volt kénytelen, hol
nem volt ugyan legkellemesebb hajléka, de mégis
megfelelőbb, mint az a szt. jánosi vityillő, mely
egyszerű parasztház volt kert, istálló, pajta s
minden egyéb melleképelet nélkül.

1801. május 14-én a volt pálos templom
megszűnt anyaegyház lenni s a mint az erre vo-
natkozó iratokból sejthető azért, mert április 23-án
kerete Susany Miklós szt. János bérlője a püspök-
köt, hogy ugy a plébániát, valamint a plébániai
isteniszteletek végzését helyezze át Alsó Ele-
fántra, mely minden tekintetben megfelelőbb szt.
Jánosnál.

Susanyt e kérelem előterjesztésére valószí-
nűleg az bírta, hogy ilyen szép szerrel akart me-
nekedni a közellakó Sorecztól, kivel nem épen a
legbarátságosabb viszonyban élt. Tanuskodik erről
azon febr. 21-én kelt s a püspökhöz intézett fel-
jelentése, melynek 21 pontja Sorecz mindenféle
mulasztásait elősorolja. Egyebek között terhére
írja, hogy néha egy hétig nem misézik, többször
nem breviáriumozik, privátházakban gyóntat és
keresztel, többször idegen házakban 2-3 napig
tartózkodik, éjjelre sem megy haza, s ha megy
is, mindig csak éjjel után; éjjel biliárdozik s
„halber zwölfe”-t játszik, egyszer plane ilyen mu-
latságról egyenesen ment Rorate misét mondani,
egyszer meg az a baj is megesett vele, hogy fiu-
nak keresztelt egy leányt, mire a magánkivül lett
atya második keresztelést követelt; a sátoros ün-
nepeken is a leányegyházban misézik s ha kér-
dőre vonják ezért, hetykén odaveti, hogy a hol ő
misézik, ott van az anyaegyház; egy ilyen alka-
lommal Susany fölkerete a tiszteletreméltó P. Ba-
logh expalost, misézzen az anyaegyházban, mire
Sorecz az összes templomajtókat elcsukatta; ha
kérdzik tőle hol lesz a mise, haragosan oda veti:
ő nem tudja hol; ellenségeskedéseket szít a köz-
birtokosok között; de ezek között legelitelendőbb-
nek mondja azt, hogy sokszor szinlelte, mintha
beteghez menne, pedig mindenféle kirándulásokra
ment s gyakrabban csak másnap tért vissza.

Ilyen s ezekhez hasonló vádakkal illette
Susany a plébánost, melyeket fölhevülésében ösz-
szeszedett — s talán egyrészt ennek is köszön-
hető volt, hogy a templomot mint a birtok bér-
lője a maga használatába akarta venni.

A plébános az isteniszteleteket tényleg má-
jus 14-től kezdve egészen 1802. május 5-ig, tehát
majdnem teljes egy évig a majdnem egy órányira
fekvő a. elefánti templomban végezte.

Elképzeltető e tarthatlan állapot, hogy min-
den egyházi ténykedés végzése céljából sárban,
esőben, telvíz idején oly nagy utat kellett tennie.

Azért indittatva e hallatlan bajoktól, 1801. május 1-én Alsó Elefánton keresett lakást, de nem kaphatván megfelelőt... saját pénzén, azonban az egyházi hatóság beleegyezésével bérbe vett F. Elefánton egy házat, melybe 1802. május 7-én hurcolkodott.

Nagyon természetes, hogy ily sanyaru viszonyok között teljes erővel neki ment a soká húzódo templomépítési ügy megvalósításának, könnyörgött, közbenjárt, folyamodott mindenfelé; hogy csak ez áldatlan helyzetnek mielőbb véget vessen.

Szüntelen utánjárásának végre sikerült, hogy Prileszky Béla nyitrai apátkanonok 1801. május 26-án megáldhatta az építendő f. elefánti templom alapkövét, miután előzőleg ő Főlsége a közbirtokosok kérelmére kegyesen megengedte, hogy a rombadőlt templom szanaszét heverő anyagát az új templom építésére fölhasználhatják.

Izonyu terhet vállaltak magukra a szegény hívek, de Isten dicsőségeért buzgó lelkük örömmel hozta az áldozatot, melynek könnyítéséhez járult a helytartósági tanács is, kiutalványozván e célra előbb 2400 — utóbb pedig 3151 frt és 51 krt.²

1804-ben már állottak a szt. Márton templom falai, melyek újabb gondokat okoztak Sorecnek azzal, hogy mi módon fogja fölserelhetni az üres templomot.

Lankadást nem ismerő buzgalma sikeresen oldotta meg e kérdést is. Támadtak jötevők, kik segédkezet nyújtottak a fáradozó papnak. Elhozatta a még 1788-ban e templom részére a pálos templomból kiutalványozott ruhákat, gyűjtés útján összeszedett annyit, hogy a főoltárt emelhetze, lehozták sz. Jánosból a padokat, 1807. Sermage szül. Zichy grófné adott egy hat mázsás harangot s ezzel a templom annyira rendbe jött, hogy a legszükségesebbekkel fölserelve 1808. nov. 26-án azt Fricsovszky Ferenc alesperes megáldhatta s ugyan e hóban végezte Sorecz benne az első egyházi ténykedést, midőn pereszlényi Batthyáni Józsefet Bartakovics Erzsébettel megeskette.³

1809. aug. 16-án lehozták a pálos templomból a f. elefántiba a szószéket, s a hatüléses keményfa kóruspadot.

¹ Egyhm. lvt.

² Egyhm. lvt.

³ Sorecz följegyzése az anyakönyvben.

Telefon.

M. Gy. urnak Tardoskedd. Tisztelettel értesítjük, hogy az átadott összeggel az előfizetés rendezve van nemcsak a folyó 1904., hanem a jövő 1905-re is egész évre. Üdv!

Zs. P. urnak. Csak jul. 1-óta van hátralékban.

HIRDETÉSEK.

ELADÓ

zobori szőlőben termett 20 hektoliter Mézesfő, Rizling és csemege-szőlőből nyert must, igen jó minőségű, ára hektoliterenként 20 frt. Továbbá kitűnő finom ó boraimból 1900. és 1901. évi termésemből is mintával szívesen szolgálok.

PÉCS EDE
kereskedő és szőlőbirtokos Nyitrán.

Hirdetmény.

Van szerenésém a nagyérdemű közönség becses tudására juttatni, hogy **vaskereskedésemben** mindennemű

szárazpor és olajfestéket

rendeztem be. — Továbbá **padlófeny-mázak, kencék, lakkok, kátrányos fedél és elszigetelő lemezek, cement és gipsz**, melyek tartósságáért, és jóságáért, úgy a finomságáért a legszorosabb szavatosságot vállalom el. — Az árakat oly olesón számítom, hogy minden versenyt felülmul.

A nagyérdemű közönség becses pártfogását kérve maradtam

teljes tisztelettel

Linkenberg József,

mint utóda Winterstein Zsigmond-féle vaskereskedésnek,
NYITRA, PÁR-UTCA.

4-13

ELADÓ!

Alulirt nyitra-zobori szőlőtelepén termett

70 hektoliter must

Ezerjő, Tramini és Kadarka

fajú szőlőből kitűnő minőségben.

Ára hektoliterenként 40 korona. ✿✿

Szécsi Ferenc szőlőbirtokos

NYITRÁN.

Mérték és szabászati tanfolyamot

nyitok október hó 15-ikén.

Felvételek naponként eszközölhetők.

Midőn a tisztelt hölgyközönség becses figyelmét felhívnam **ujjonnan berendezett** gyakorlati és kényelmes

Accord rendszeremre

maradok kiváló tisztelettel.

Nyitrán, szept. 24.

Maison Frischmann,

Káptalan-uteza 13.

Minden családnak

saját jól felfogott érdekében csakis a

Kathreiner-féle

Kneipp-maláta kávét

szabadna pótléku használnia

a mindennapi kávékhoz.

Tessék a címre figyelni!

VAJDA J. butorgyári raktára

Nyitrán, Párutca 22.

Ajánlja dús választékú, szilárd és száraz anyagból készült

háló, ebédlő, uri szoba, szalon és iroda berendezésekből álló

RAKTÁRÁT

valamint vas és rézbutorait és saját készítményű káptozott butorait

a legegyszerűbbtől a legfinomabb kivitelig, **jutányos áron.**

Tessék a címre figyelni!

NYITRA LEGUJABB ÉS LEGMODERNEBB ÜZLETE
VEREBÉLY GÉZA VÁRMEGYE-UTCA 16. SZ.
 ✨

Ajánlja dúsan felszerelt =
RAKTÁRÁT
 uri-, női divat, fehér-
 nemű, asztalnemű,
 kézmű, szövött- és
 rövid árukban,

a nagyérdemű közönség szíves figyelmébe.

A cég csak elsőrangú, megbízható gyártmányokat tart raktáron.

Kitünő magyar gyártmányok: pécsi bőr keztyűk, szépségi asztalneműek és vásznak; Pelikán és Gyukits-féle kalapok, rózsahegy-i pamutvásznak, nagyenyedi harisnyák, ó-budai voilek és velezek.

Francia és angol női szövet különlegességek.

Siegl-féle lenvásznak. — Regenhardt és Raymann-féle asztalneműek.

Schroll-féle sifonok.

Cosmanosi voilek és velezek.

Kitünő mosó tennisz flanellek, szövött velezek.

Bélés és rövid áruk.

Szabott árak: a kereskedelmi tisztesség alapja.

A cég melegen ajánlja saját utasítása szerint készült eddig bármily néven elnevezett minőségeket felülmuló „TÜNDÉRVÁSZNÁT” (PAMUTFONÁL),

mely ágyneműekre és női ingekre felette alkalmas. 3 minőségben van raktáron:

I-ső minőség	1	vég	23	méter	82	cm.	széles	K.	17.50
II-ik	„	1	„	23	„	82	„	„	K. 15.30
III-ik	„	1	„	23	„	82	„	„	K 11.80

3% pénztári engedménnyel.

E kitünő, tündéries szépségű vásznat kizárólagosan csak fenti cégnél lehet beszerezni, miután a gyáros erre szerződésileg kötelezve van.

Minden egyes cikken a **legolcsóbb szabott ár** van feltüntetve, miért is kérem a n. é. közönséget, kegyeskedjék a céltalan alku-dozást mellőzni.

Tisztelettel esedezem a n. é. közönséghez, méltóztassék üzletemet nagybecsű látogatásával megtisztelni, hogy az áruk minősége, szépsége s rendkívüli olcsósága felől — minden vételkötelezettség nélkül — meggyőződést szerezni alkalma nyiljék.

UGYANITT JÓ HÁZBÓL VALÓ KERESZTÉNY FIATALEMBER GYAKORNOKNAK FELVÉTELEK.

Előnyös tőketörlesztéses jelzálog-kölcsönök!

A Kisbirtokosok Országos Földhitelintézete a tőketörlesztéses jelzálog-kölcsönökre nézve legujabban a következő rendkívül előnyös föltételeket állapította meg: =====

1. Kölcsönt ad már 300 koronától kezdve.
2. Kölcsönt ad 2000 koronáig úgy, hogy a kölcsönvevő a teljes összeget kapja meg készpénzben leolvasva (s nem záloglevelekben).

3. Kamatok címén sem történik levonás, mert a részletek mindig fél évenként utólag fizetendők.

4. A kölcsön fölvehető 20, vagy 30, vagy 40, vagy 50 évi törlesztésre, mely esetekben a törlesztési hányad (tőke és kamat együtt véve) 5-26%-8%-ig változik. Záloglevéli árfolyam szerint lehet kölcsönt kapni 4-90%-ra is.

5. A kölcsönt az adós bármikor fizetheti vissza akár egészben, akár részben, anélkül

hogy ezért külön díjat vagy térítést fizetne csak köteles fél évvel előbb fölmondani.

6. A becslési adatokat az intézet önmaga, saját költségén szerzi be és csak a kölcsönből vonja le.

7. A jól fölszerelt kérvények lehető rövid idő alatt okvetlenül érdemleges elintéztést nyernek.

A Kisbirtokosok Országos Földhitelintézete Nyitra székhellyel egy vidéki képviselőtestülettel és ennek — a szomszéd megyék határos területeire is kiható — vezetésével =====

MÉREY LAJOS nyitrai ügyvéd urat biztatja meg, kihez a kölcsöntkérő ügyfelek teljes bizalommal fordulhatnak s tőle minden további fölvilágosítást díjmentesen nyerhetnek.

KISBIRTOKOSOK ORSZ.
FÖLDHITELINTÉZETE.

SZUPERFOSZFÁTOT,

Stassfurti kainitot

szavatolt 12.4% tiszta káli = 23—24% kénsavas káli tartalommal, *** **

Stassfurti kálitrágyasót

szavatolt 40% tiszta káli = 74—76% kénsavas káli tartalommal, *** **

KOVASAVAS KÁLIT (dohánytrágyázásra) továbbá

mindennemű egyéb **mütrágyaféléket**, azonkívül

Rézgálicot (98—99%) elismert kitűnő minőségben legolcsóbban szállít a =====

„HUNGÁRIA“ mütrágya, kénsav és vegyi ipar részvénytársaság

===== Budapest, V. Fürdő-utca 8. =====

FELTÜNŐ UJDONSÁG!

Delice

Minden hirdetés felesleges, a dohányzó egyszer veszi és többé mást nem szíhat.

legjobb valódi francia

SZIVARKAPAPIR ÉS SZIVARKAHÜVELY.